

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΚΤΟ

«Πες μου πως βλέπεις την ιστορία για να σου πω ποιος είσαι»

Γεγονότα

1493 - Ο εξερευνητής Χριστόφορος Κολόμβος επιστρέφει στη Λισαβόνα (Πορτογαλία) από το ταξίδι του στις σημερινές Μπαχάμες και άλλα νησιά της Καραϊβικής.

1665 - Ο βασιλιάς Κάρολος Β΄ της Αγγλίας κηρύσσει πόλεμο στην Ολλανδία σηματοδοτώντας την έναρξη του Δεύτερου Αγγλο-Ολλανδικού πολέμου.

1789 - Συνέρχεται στη Νέα Υόρκη το πρώτο Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών.

1790 - Η Γαλλία διαιρείται σε 83 νομούς καταργώντας τις παλαιές επαρχίες, σε μία προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η περιφερειακή υποταγή που βασίζεται στην ιδιοκτησία της γης από την αριστοκρατία.

1813 - Ο Κύριλλος ΣΤ΄ εκλέγεται Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

1848 - Ο Κάρολος Αλβέρτος της Σαρδηνίας υπογράφει το Στατούτο Αλμπερτίνο, το οποίο θα μετουσιωθεί αργότερα στο πρώτο Σύνταγμα της Ιταλίας.

1913 - Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος: Μάχη του Μπιζανίου. Ο ελληνικός στρατός εμπλέκεται σε μάχη με τους Οθωμανούς στο Μπιζάνι, που θα καταλήξει σε νίκη των Ελλήνων δύο ημέρες αργότερα.

1944 - Αρχίζει η μάχη της Κοκκινιάς.

1970 - Το γαλλικό υποβρύχιο Ευρυδίκη εκρήγνυται μέσα στη θάλασσα, με αποτέλεσμα την απώλεια ολόκληρου του 57μελούς πληρώματος.

Γεννήσεις

1678 - Αντόνιο Βιβάλντι, Ιταλός συνθέτης

1769 - Μεχμέτ Αλή Πασάς, κεδίβης της Αιγύπτου

1772 - Γεωργάκης Ολύμπιος, Έλληνας αγωνιστής

1851 - Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Έλληνας συγγραφέας

1884 - Κυριάκος Βαρβαρέσος, Έλληνας πολιτικός

1904 - Ηλίας Βενέζης, Έλληνας συγγραφέας

1937 - Ελένη Κυπραίου, Ελληνίδα ηθοποιός και δημοσιογράφος

1968 - Κυριάκος Μητσοτάκης, Έλληνας πολιτικός

1969 - Χρήστος Φερεντίνος, Έλληνας παρουσιαστής

Θάνατοι

1429 - Ανδρόνικος Παλαιολόγος, Βυζαντινός πρίγκιπας

1832 - Ζαν-Φρανσουά Σαμπολιόν, Γάλλος λόγιος

1852 - Νικολάι Γκόγκολ, Ρώσος συγγραφέας

1942 - Νικόλαος Πολίτης, Έλληνας διπλωμάτης και πολιτικός

1967 - Αλέξανδρος Μυλωνάς, Έλληνας πολιτικός και συγγραφέας

2006 - Μαρία Πλυτά, Ελληνίδα σκηνοθέτρια

2008 - Έλενα Ναθαναήλ, Ελληνίδα ηθοποιός

2012 - Τάσος Αλιφέρης, Έλληνας πολιτικός

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μικελακάκης (φωτό: Γιάννης Δραμιτινός)

Για τη ζωγραφική του Γεράσιμου Λυμπεράτου

«Λίγες λέξεις είναι τόσο παραπλανητικές όσο το ρήμα γνωρίζω όταν αναφέρεται στα ανθρώπινα πλάσματα. Στην καθημερινή ζωή βρίθουν αυτοί που νομίζουμε ότι τους γνωρίζουμε, όμως μέχρι και ο πλέον διάφανος (από εμάς) μπορεί να (μας) εκπλήξει, ακόμα και να μας τρομάξει με τις αβύσσους και τα τέρατα των ονείρων του». Ερνέστο Σάμπατο, ο Συγγραφέας και η καταστροφή. Έτσι αρχίζει ένα κείμενο που έγραψε ο μεγάλος αργεντινός συγγραφέας για τον Λεονάρδο Ντα Βίντσι, τον επιστήμονα και ερευνητή που χρησιμοποιούσε τον φωτισμένο ορθολογισμό από τη μια μεριά, και τη ζωγραφική από την άλλη, η οποία εξέφραζε το ψυχολογικό και δυσκολοεξηγήτο σύμπαν της εποχής του.

Είπαμε σε προηγούμενα άρθρα, πως τα κοινωνικά αδιέξοδα γενικά, και η δυσάρεσκεια του μετανάστη ιδικά, ευνοούν ρεύματα σκέψης που οδηγούν στον παρελθοντισμό: αρχαιολατρικό και βυζαντινό. Είδαμε ακόμα πως ένα άτομο μπορεί να λειτουργεί μέσα από μια τάση Εθνική, και, παράλληλα και, με μια τάση υπαρξιστική (Καραλής). Στην περίπτωση του Γεράσιμου Λυμπεράτου έχουμε μια άλλη ενδιαφέρουσα διπλότητα: Από τη μια μεριά στο λογοτεχνικό του λόγο, αποκτάει μεγάλη βαρύτητα ο ορθολογικός λόγος. Με αυτόν ρίχνει φως στην καθημερινή παθογένεια που την αναλύει, την κρίνει, την αποτιμά με τον τρόπο του. Μας εκθέτει τις αξίες αυτού του λόγου που είναι οι αξίες της νεωτερικότητας που στον 19ο αιώνα κρυσταλλώθηκαν αρχικά στις αξίες της δημοκρατίας και κατόπιν στις σοσιαλιστικές αξίες. Οι αξίες αυτές, παραπέμπουν στο γενικό όχι στο ειδικό. Έχουν ως στόχο το γενικό καλό. Η λογοτεχνία του έχει έναν τέτοιο προγραμματικό λόγο, ανήκει στην κατηγορία του κοινωνικού (και εν μέρει) σοσιαλιστικού ρεαλισμού.

Η ζωγραφική του Γεράσιμου Λυμπεράτου (αντίθετα, από τη λογοτεχνία του), εμφανίζεται υπαρξιστική, καθώς είναι απογυμνωμένη από κάθε ιδεολογικό προγραμματικό λόγο. Δεν υπάρχει ίχνος πρόθεσης στη ζωγραφική του. Εδώ το υποκείμενο (ο καλλιτέχνης) εμφανίζεται αντιμέτωπος με τα αρχέτυπα του κακού να τον πολιορκούν, και αυτός να τα ξορκίζει, ξεγελώντας τα, με το να τα μετατρέπει σε αισθητικά, επιστρατεύοντας τη γεωμετρία και τα πιο λαμπερά, τα πιο αναπάντεχα χρώματα.

Η μέθοδος που ακολουθεί στη ζωγραφική του, είναι η ίδια που ακολούθησαν οι υπερρεαλιστές ευρωπαίοι τη δεκαετία του μεσοπολέμου, όταν κάτω από την επιρροή της Φροϋδικής θεωρίας εγκαινίασαν τη μέθοδο της «αυτόματης γραφής», όπου χωρίς πολύ περίσκεψη ή χωρίς καθόλου περίσκεψη, έριχναν λέξεις και σχήματα στο χαρτί, με την ελπίδα ότι το απωθημένο στο ασυνείδητο συναισθηματικό υλικό, θα αναβλύσει στην επιφάνεια, και θα πάρει μορφή, χωρίς τον έλεγχο των κοινωνικά κατεστημένων αξιών, που έχουν εσωτερικευθεί από το υποκείμενο.

Αυτή η διπλότητα της ύπαρξης, η κοινωνική από τη μια μεριά και, η υπαρξιστική από την άλλη, είναι η βασική συνθήκη του ανθρώπου σε όλη τη διαδρομή του πολιτισμού. Όταν με την εμπειρική λογική η κοινωνία αποτυγχάνει να δώσει όλες τις αναγκαίες ικανοποιήσεις στον άνθρωπο, εκεί είναι που εμφανίζεται ο φαντασιακός λόγος, για να συμπληρώσει με ψυχολογικές ικανοποιήσεις τα κενά του λογικού λόγου.

Στη μετανάστευση, εντοπίζουμε όπως έχουμε πει, τρεις μορφές φαντασιακού λόγου. Οι δύο πρώτοι ο Εθνικός και ο Θρησκευτικός, προσφέρουν έτοιμα, συλλογικά καλούπια φαντασιακής σκέψης, τα οποία όμως χρειάζεται να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Ο τρίτος φαντασιακός λόγος της σκέψης που είναι αυτός της αισθητικής, μπορεί και μας αποκαλύπτει τις πραγματικές αγωνίες των ατόμων, δείχνοντάς μας προς τα πού είναι ανάγκη να στοχεύσουμε ως συλλογικότητα. Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή με το αισθητικό έργο της Λίτσας Διακοβασίλη.

Η ζωγραφική του Γεράσιμου Λυμπεράτου (αντίθετα, από τη λογοτεχνία του), εμφανίζεται υπαρξιστική, καθώς είναι απογυμνωμένη από κάθε ιδεολογικό προγραμματικό λόγο. Δεν υπάρχει ίχνος πρόθεσης στη ζωγραφική του.